

3R D'ESO · TFC · UNITAT 1

Els diners i les decisions

Cost d'oportunitat, flux circular, formes dels diners, sistema financer i mitjans de pagament

1

PER COMENÇAR

En aquesta unitat aprendràs a...

Explicar per què cal triar quan els recursos no arriben per a tot i calcular el cost d'oportunitat d'una decisió.

Descriure com es mouen els diners entre llars, empreses i administracions públiques i dibuixar-ho en un esquema.

Distingir les funcions dels diners, les dues formes que tenen (efectiu i diners bancaris) i els pagaments digitals.

Explicar què fa el sistema financer i reconèixer les parts d'un IBAN.

Comparar els mitjans de pagament i els tres tipus de targeta pel seu cost i la seva seguretat.

SITUACIÓ DE PARTIDA · CAS FICTICI

Una situació de partida

Som a l'octubre, a **3r B** de l'Institut Ribera Nord de Valldelana. La Inés Varela, que els fa l'optativa de Finances i Consum, ha avisat que aquest curs no només estudiaran els diners: prepararan per a tot l'institut una campanya que es dirà «Compra amb cap». Abans de decidir res, vol que mirin com es mouen els diners al seu voltant. La Lucía vol apuntar-ho tot, l'Hugo prefereix fer números i la Salma pregunta què passa quan alguna cosa no quadra. Al final de la unitat sabràs seguir un euro des que surt de la teva butxaca fins que torna al circuit, i triar com pagar sense perdre'l pel camí.

❓ **Tens una tarda lliure i dos plans que no caben alhora. Com tries? Què perds amb el que descartes?**

❓ **Quan compres un entrepà al pati, on van els diners després? Segueix-ne el camí en tres passos.**

❓ **Si no existissin els diners, com aconseguiries unes sabatilles a canvi del que saps fer?**

MAPA DE LA UNIDAD

Lo que vamos a ver

- **1.1** Triar és renunciar
- **1.2** Llars, empreses i administracions
- **1.3** Del bescanvi als pagaments digitals
- **1.4** El sistema financer
- **1.5** Pagar bé

Triar és renunciar

Necessitat

Allò que et cal per viure amb dignitat.

Desig

Allò que et ve de gust però no és imprescindible.

Recurs escàs

Temps, diners i energia no arriben per a tot alhora.

Cost d'oportunitat

El valor de la millor alternativa a la qual renuncies.

CLAVE

Quan tries, no compta només el preu: compta **el que deixes de fer**.

Dissabte amb 15 €

COMBINACIÓ	DINERS	HI CAP?
Cinema i ceràmica	17 €	No: en falten 2 €
Cinema i partit	9 €	Sí: en sobren 6 €
Cinema i berenar	13 €	Sí: en sobren 2 €
Ceràmica i partit	8 €	Sí: en sobren 7 €
Ceràmica i berenar	12 €	Sí: en sobren 3 €
Partit i berenar	4 €	Sí: en sobren 11 €

CLAVE

Les quatre hores s'ocupen sempre: **el temps també és un recurs escàs**.

El flux circular de la renda

1 → 2 → 3 → 4

Llars

Treballen i cobren un sou, i compren el que es produeix.

Empreses

Produeixen béns i serveis i donen feina.

Administracions

Cobren impostos i tornen serveis.

El circuit

El que gasta un agent és l'ingrés d'un altre.

CLAVE

Si una llar deixa de comprar, **tota la cadena ho nota**.

Els 100 € que fan la volta

QUÈ ES FA AMB ELS 100 €	CÀLCUL	IMPORT
Impost fictici sobre la venda	10 % de 100 €	10 €
Pagament a proveïdors	40 % de 100 €	40 €
Sous de la botiga	100 − 10 − 40	50 €
Impost fictici sobre els sous	10 % de 50 €	5 €
Queda a les llars per gastar	50 − 5	45 €

CLAVE

Un sol pagament es reparteix entre molta gent; l'administració en rep **15 de cada 100 €**.

Les tres funcions dels diners

Mitjà de canvi

Pagues sense haver de trobar qui vulgui el que tens.

Unitat de compte

Tots els preus s'expressen amb la mateixa mesura.

Reserva de valor

Guardes diners per fer-los servir més endavant.

CLAVE

Els diners existeixen en **efectiu** i en **diners bancaris** (saldos de comptes): pagar amb el mòbil mou un saldo, no en crea de nou.

Les parts d'un IBAN

PART	EXEMPLE	QUÈ INDICA
País	ES	Espanya
Dígits de control	03	Comproven que el número és vàlid
Entitat	3456	El banc
Oficina	7890	La sucursal
Control del compte	07	Segona comprovació
Número de compte	3456789012	El teu compte

CLAVE

A Espanya un IBAN té **24 caràcters**: ES i 22 dígits.

Com es paga a Espanya

Percentatge del nombre de pagaments en un punt de venda, Espanya.

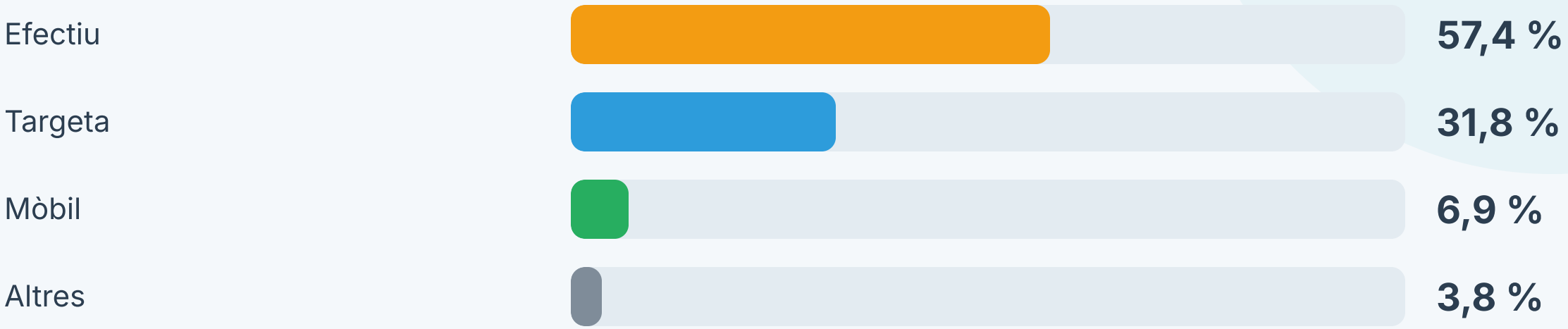

Font: Banc Central Europeu, estudi SPACE 2024 (consulta: 11/2026).

CLAVE

Es parla del **nombre** de pagaments, no dels imports: en import l'efectiu baixa al 44,7 %.

🙋 PREGUNTA PER A LA CLASSE

3r B té 300 € per a una sortida de 25 alumnes. A: autocar de 180 € i 4 € d'entrada per alumne. B: 12 € per alumne. C: autocar de 220 € i 2 € de material per alumne. Quina opció costa menys?

A Opció A: 280 €

B Opció B: 300 €

C Opció C: 270 €

✔️ A: 180 + 25 × 4 = 280 €; B: 25 × 12 = 300 €; C: 220 + 25 × 2 = 270 €. Sobren 20, 0 i 30 € respectivament; tria la que tria, cal dir a què es renuncia.

REPASO

Idees clau

- **Triar i renunciar.** Necessitats i desitjos, recursos escassos, cost d'oportunitat, diners i temps.
- **El circuit dels diners.** Llars, empreses i administracions, flux circular de la renda, capacitat i necessitat de finançament.
- **Les formes dels diners.** Del bescanvi als bancs, tres funcions, efectiu i diners bancaris.
- **El sistema financer.** Intermediació, compte a la vista i iban, marc ètic.
- **Pagar bé.** Efectiu, transferència i pagaments digitals, dèbit, crèdit i prepagament, seguretat i estalvi.

PER ACABAR

Per pensar

1 Pensa en una decisió de la teva setmana: a què has renunciat i era diners, temps o una altra cosa?

2 Segueix un euro que gastes a la cantina: qui el rep primer i on pot acabar?

3 Quin mitjà de pagament triaries per a la cantina de l'institut i qui podria quedar fora?

Ara et toca a tu!

Repassa, practica i comprova el que has après.

📝 **Resum**

✅ **Test**

👆 **Interactius**

Llibre, presentacions, resums i tests gratis a **josesande.com**